

Kansallisteatteri luottaa kotimaiseen

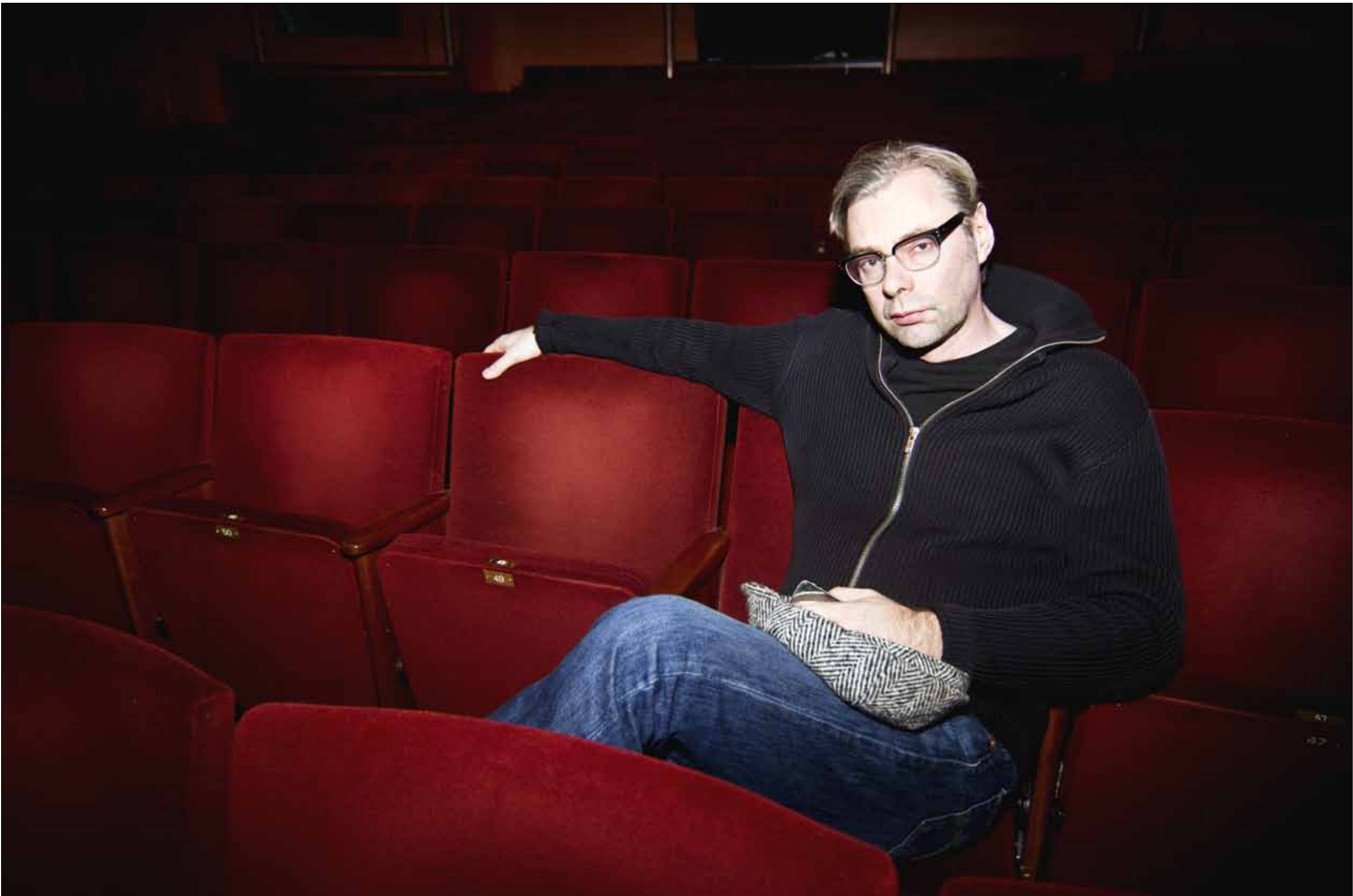
Teatterin taika lumooa yhä suomalaisia maan vanhimmassa suomenkielisessä ammattiteatterissa.

Tänä vuonna 140 vuotta täyttävä Suomen Kansallisteatteri toteuttaa samaa perus-tehtävää kuin 1800-luvun lopussa: se tekee työtä suomen kielen ja suomalaisen näytelmäkirjallisuuden edistämiseksi. Viime vuonna peräti yhdeksän suomalaista näytelmää sai kantaesityksensä Kansallisteatterissa. Vaikutukset heijastuvat koko maahan. Kun Kansallisteatteri tilaa näytelmän suomalaiskirjailijalta ja luo näin mahdollisuuden sen synnylle, uutta näytelmää voidaan myöhemmin esittää ympäri maan. Uudet suomalaisnäytelmät ovat saaneet tilaa suurella näyttämöllä etenkin Kansallisteatterin nykyisen pääjohtajan **Mika Myllyahon** kaudella. ”Oman kielen ohella myös suomalai-sen ajattelun kehittäminen on tärkeää.”

Perinteet velvoittavat Kansallisteatterille kirjoittivat aikoinaan esimerkiksi Minna Canth ja Aleksis Kivi. Tästä perinteestä ei voi luopua. ”Suuria onnistumisia ei ehkä voi olla kuin yksi, kaksi vuodessa, mutta ne ovat olemassa. Ajatellaan nyt vaikka Puhdistusta tai Tuntematonta”, Myllyaho sanoo. ”Tason pitää olla korkea. Haluan totut-taa ihmiset siihen, että tulevat he katso-maan mitä tahansa, kaikki on hyvää.” Suomalaisuutuudet ovat olleet yleisön mieleen. Esimerkiksi **Pirkko Saision** Homo:n näki 70 000 katsojaa viime vuonna. Myös juhluvuoden näytelmä, **Ju-ha Jokelan** Patriarkka on ollut suosittu. Myllyahon mukaan taiteen tulee herät-tää ihmiset pohtimaan elämän perusky-symyksiä. Miten ja millaisessa maailmassa tulisi elää, jotta olisi onnellinen ja saisi rak-kautta? ”Jos tehdään vain musikaalia, kome-diaa tai farssia, teatteri ei taistele enää taiteen puolesta vaan lähinnä viihdyttä-misen puolesta.” Tänä vuonna Kansallisteatteri yltäneee yleisöennätykseen, noin 185 000 katso-jaan. Valtaosa yleisöstä tulee pääkaupun-kiseudulta.

”Olemme siinä huonossa asemassa, et-tä meille tulee aika vähän kävijöitä bussi-lasteittain muualta Suomesta verrattuna esimerkiksi Helsingin kaupunginteat-teriin”, Myllyaho toteaa. ”Kyse voi osittain olla markkinoinnis-ta, mutta myös siitä, että varma komedia houkuttelee helpommin ryhmiä.”

Koko maan teatteri Myllyaho luonnehtii Kansallisteatteria koko Suomen teatteriksi. Se näkyy var-sinkin sisällöissään. ”Aiheiden on tarkoitus koskettaa koko maata – kaikkia suomalaisia aina Helsin-gistä Lapin perukoille.” Hyvä esimerkki tästä on viime vuonna esitetty Täällä Pohjantähden alla 2011, joka tutki suomalaista maaseutua ja ny-kyviljelijöiden ongelmia. Näytelmän työvaiheessa Myllyaho kävi itsekin tutustumassa oikeaan maatilaan. ”Vasta silloin sitä tajusi, kuinka isoja tilat ovat tänä päivänä. On aika yllättävää, miten vähän me kaupunkilaiset oikein

Kansallisteatterin pääjohtaja Mika Myllyaho haluaa tehdä koko Suomea kiinnostavaa teatteria.

Olen varma, että jos pikkukaupungin teatteri lakkaute-taan, sen tilalle tulee uusi.

tunnummekaan nykyamaaseutua ja niitä ongelmia, joiden kanssa siellä joudutaan taistelemaan.”

Maaseutua näyttämölle Myllyaho arvelee, että maaseutu on tee-mana saattanut jäädä pimentoon osin siksi, että sen ympäristön tuntevia kir-jjoittajia on aika vähän. ”Se menee vähän niin, että kaupungis-sa asuvat pohtivat yleensä omaa elinym-päristöään.” Teatterijohtaja pitää Pohjantähden tuomaa kokemusta hienona, mutta ai-heen käsittely jäi hänen mielestään vielä puolitiehen. ”Kansallisteatteri voi tutkia lisää maa-seutua, ja tulemme vielä palaamaan sii-hen. Ruuan alkuperä kiinnostaa ihmisiä, ja uskon, että bulkkitalouden aika alkaa olla jo ohi.”

Teatteri tärkeä suomalaisille Suomi on teatterin luvattu maa. Suoma-

laiset käyvät teatterissa toiseksi aktii-visimmin Euroopassa heti virolaisten jälkeen. Myös harrastajateatteritoiminta on virkeää. ”Oma kaupunginteatteri löytyy melko pieneltäkin paikkakunnalta. Myllyahon mukaan teatterit koetaan tärkeiksi omilla alueillaan.

”Niistä puhutaan ja niiden olemassa-olosta taistellaan. On hienoa, että moni lahjakas ohjaaja on löytänyt tiensä pie-nille paikkakunnille, kuten Kajaaniin ja Kokkolaan.” Talousahdinko vaivaa monia pikkukaupunkien teattereita, mutta samoja ongelmia on myös Kansallisteatterissa. ”Kun tulin taloon, budjetti oli pahasti miinuksella ja jouduimme säästämään liki miljoonan. Nyt valtio uhkaa leikata tuestamme kymmeneksen vuonna 2014.” Käytännössä tämä merkitsee väen vä-hentämistä nykyisestä 90:stä, sillä tuella maksetaan palkat ja vuokrat. Lipputulot uppoavat suoraan tuotantojen kuluihin.

Myllyaho ymmärtää, että myös teat-tereiden täytyy kantaa vastuunsa talous-säästöistä. ”Muutoksessa voi itää mahdollisuus johonkin ihan uuteen. Olen varma, että jos pikkukaupungin teatteri lakkaute-taan, sen tilalle tulee uusi. Teatteri itses-sään ei katoa.”

Uudenlaisia tapoja toimia Myllyaho on aiemmin tehnyt ohjauksia eri puolilla Suomea, muun muassa Joen-suussa, Kokkolassa ja Seinäjoella. ”Joka kaupungissa oli mukavia ihmisi-ä ja kiva tehdä töitä. Tämä on iso maa, missä joka kyläkin tuntuu olevan joten-kin omanlaisensa omine murteineen ja tapoineen.” Pienen Ryhmäteatterin johdosta Kan-sallisteatteriin 2,5 vuotta sitten siirtynyt Myllyaho tuli uudistamaan isoa teatteria. Tavot toimia on laitettu uusiksi. ”Totuin avoimuuteen ja siihen, että kaikki työntekijät otetaan huomioon.

» On yllättävää, miten vähän me kaupunkilaiset oikein tunnummekaan nykyamaaseutua.«

MIKA MYLLYAHO Vaikka olemme joutuneet tekemään iso-jakin säästöjä, henki on säilynyt hyvänä”, hän iloitsee. ”Tavoitteena on ollut tehdä tästä mah-dollisimman hengittävä laitos, jonka kyl-jessä voi toimia uudenaikaiset tavat tehdä teatteria.” Uusia toimintatapoja ovat muun mu-assa näytelmiä vanhainkoteihin, van-kiloihin ja vastaanottokeskuksiin vievä Kierteteatteri sekä Lavaklubi. Kansallisteatteri tekee työtä myös yhteisöllisyyden puolesta. Se on mukana Kylä elää -hankkeessa Helsingin Huo-

palahdessa, missä erilaisten työpajojen avulla luodaan kylähenkeä alueen ihmi-sille.

Teatterissa on yhä taikaa Myllyahon mielestä suomalainen yhteis-kunta elää pelottavaa aikaa. ”Eurokriisistä on tullut mandaatti selittää kaikki asiat. Koko ajan puhutaan taloudellisen kasvun pakosta, mutta tie-dämme, ettei se lupaa hyvää kaikille. Vain osa rikastuu”, hän sanoo. ”Uusien suosioon nousseiden puol-eiden suunsoitto saisi jo riittää. Nyt olisi tärkeää kuulla hyviä ajatuksia ja oikeita oivalluksia maailmasta. Meidän pitäisi nähdä, mitä arvokasta meillä on.” Myllyaho uskoo teatterin kykyyn luoda henkistä hyvinvointia. Nykyaajan kovassa-kin maailmassa teatterissa on yhä taikaa. ”Paras hetki on, kun valot sammuvat ja alkaa tapahtumaan. Siinä on jotain taian-omaista.”

TIINA TAIPALE

Juhlanäytelmä peilaa yhteiskuntaa

Kansallisteatterin 140-vuotisjuhlanäytel-mä Patriarkka peilaa suomalaista nyky-yhteiskuntaa ja sukupolvien välisiä eroja yhden perheen tarinan kautta. Näytelmä lähtee liikkeelle Normandi-asta, missä rakennusosalalla elämäntyönsä tehnyt Heimo ja hänen vaimonsa Virpi viettävät leppoisia eläkepäiviä. Paluu kotimaahan alkaa kuitenkin kutkuttaa Heimon mieltä. Vastuu kutsuu, hän sanoo, ja vaimon vastustuksesta huo-limatta pari matkustaa Suomeen. Suomessa asiat eivät ole enää kui-tenkaan kuten ennen. Heimon ja hänen sukupolvensa tapa toimia törmää nyky-nuorten maailman kanssa. Vanhan kaartin puheet yhteiskun-nallisen vastuun kannosta ja kotimaan pelastamisesta leimataan omahyväiseksi mahtailuksi. Nuorta polvea politiikka ei kiinnosta, ja päätöksenteko tuntuu etäi-seltä. Myös työssä tapahtuneet muutokset kärjistävät sukupolvien välistä kuilua. Kun Heimo sai palkkansa talojen raken-tamisesta, hänen filosofioikansa ansait-

Suurten ikäluokkien Heimo (Raimo Grönberg) ja Kale (Juha Muje) taitavat hyvä veli -verkoston rakentamisen.

Vanhan kaartin puheet yhteis-kunnallisen vastuun kannosta leimataan omahyväi-seksi mah-tailuksi.

Kalen (Juha Muje) ja Anjan (Katja Pakarinen) liitto natisee liitoksistaan.

see leipänsä ajatushautomossa. Patriarkka on Suomen ehkä tämän hetken kuumimman teatteripersoonan **Juha Jokelan** käsialaa. Näytelmä kestää liki kolme tuntia, mutta katsomossa ei pitkästy. Siitä pi-tävät huolen Jokelan napakan nokkela ja paikoin erittäin hauska dialogi mutta myös kautta linjan taitava näyttelijäkaar-ti. Etenkin **Kirsti Wallasvaara** Virpinä valloittaa. **Raimo Grönberg** on uskotta-va suurten ikäluokkien edustajana. Kansallisteatterin suuren näyttämön lavastus on niukkaa mutta oivaltavaa. Tilan tuntu synnytetään näppärästi videokuvilla, läpinäkyvillä verhoilla ja valon käytöllä, joten Patriarkka on myös visuaalisena kokemuksesta antoisa. **TIINA TAIPALE** Patriarkka, Kansallisteatteri. Rooleissa Antti Luusuaniemi, Hetki Pitkänen, Juha Muje, Juha Varis, Kristiina Halttu, Pirjo Määttä, Raimo Grönberg, Minka Kuustonen, Katja Pakarinen ja Kirsti Wallasvaara. Ohjaus Juha Jokela. Lavastus Teppo Järvinen.